

# **Hostinec U Altmanů**

**Drama o třech dějstvích**

**OSOBY:**

JOSEF ALTMAN

ANTONÍN ALTMAN (*jeho mladší bratr*)

MARIE

FRANTIŠEK

ALENA

# PRVNÍ DĚJSTVÍ

*Prostor výčepu je zpříma osvětlen. Před výčepním pultem je stůl, který je rovněž osvětlen. Zbytek scény sestávající z dalších stolů je zatím ve tmě. Na všech stolech jsou svíce.*

*Přichází Marie. Vstoupí za výčepní pult a obléká si zástěru. Vytáhne několik papírových bankovek. Přepočítává je a rozhlíží se, jestli náhodou někdo nepřichází. Několik bankovek si schová do kapsy na zástěře, zbytek vrátí. Zapálí svíci, prochází s ní kolem stolů a rozpaluje svíce na stolech. Mezitím vstoupí Josef. Na hlavě má klobouk, který vzápětí položí na výčepní pult a nechá jej tam.*

JOSEF ALTMAN: Dobrý den, Maruško.

MARIE (*Dále rozsvěcuje svíce*): Dobrý den.

JOSEF ALTMAN (*Přechází za výčep. Sundává si kabát, klobouk.*): Představte si, že jsem ráno vstal z postele a nohy mě bolely tak moc, že jsem si musel hned zas lehnout. (*Sedne si na barovou židli.*) Za hodinu jsem vstal znovu a už mě nebolely, jenže to všechno přešlo do zad.

MARIE: Včera tady bylo víc lidí než obvykle. Musíte být unaven.

JOSEF ALTMAN (*Natáhne se pro peníze.*): To je pravda. Víc než obvykle. (*Spěšně spočítá peníze a schová si je.*) Ale moc peněz tady teda nenechali.

MARIE (*Okamžitě všeho zanechá a přispěchá k němu.*): Josefe, už dlouho jsem myslela, že mě chcete někam pozvat. (*Stojí u něj a upravuje mu límec na košili.*) Pokaždé se ke mně chováte tak galantně. Nemůžu říct, že mi to nelichotí.

JOSEF ALTMAN: Vy byste se mnou někam šla?

MARIE: Proč ne? Jste mladý a docela pěkný. Motá se kolem vás hodně žen. Všímám si, jak klidně je odmítáte. A ani se vám nedivím. Beztak všechny prahnou jenom po tomhle hostinci. (*Vzdálí se a pokračuje v předešlé činnosti.*) Nebo myslíte, že ne? Projevovaly snad o vás takový zájem v době, kdy váš tatínek ještě žil?

JOSEF ALTMAN (*Směje se.*): Já jsem si teda žádného zájmu nevšiml.

MARIE: Ale prosím vás...

JOSEF ALTMAN: Pořád mě akorát bolí záda. Ještě mi nebylo ani pětadvacet a už se musím den co den lopotit v práci. K čemu mi je hostinec? No řekněte sama, jestli jsem se vlastně neměl líp, když otec ještě žil...

MARIE: Zase máte peníze.

JOSEF ALTMAN: Peníze jsem měl i předtím a nemusel jsem se o nic starat.

MARIE: Vlastníte hostinec, který přežil už dvě generace. Dovedete si vůbec představit, jak silně to působí na ženy?

JOSEF ALTMAN (*Usměje se.*): Takže taky na vás?

MARIE: Především na mě.

JOSEF ALTMAN (*Vytáhne láhev tvrdého alkoholu.*): Nedáte si?

MARIE: Radši ne.

JOSEF ALTMAN: To já si jednu sklenku dám. (*Nalévá.*) Napadlo mě, že bych mohl na pár dnů zavřít a pustit se do nějakých rekonstrukcí.

MARIE: Dobře víte, že byste nic neudělal a akorát na tom prodělal.

JOSEF ALTMAN: Možná. (*Napije se.*) Maruško, skutečně byste se mnou někam šla?

MARIE: To je složité. Pochopitelně, že šla, kdyby to záleželo jenom na mně. Ale znáte to, lidi nás spolu uvidí a hned si začnou domýšlet různé nesmysly.

JOSEF ALTMAN: Co by si podle vás asi tak domýšleli?

MARIE: A je to důležité? Úplně stačí, že by nás spolu viděli.

JOSEF ALTMAN: Tady nás spolu taky vidí.

MARIE: To je něco jiného. Tady nás vidí, ale nemůžou nám nic říct, protože jsme oba v práci. (*Zapaluje svíce u posledního stolu.*) Tak. Tahle je poslední. (*Sfoukne svíci, kterou ostatní svíce rozpalovala.*)

JOSEF ALTMAN: Jste šikovná, Maruško. Jako vždycky.

MARIE (*Jde k baru pro popelníky.*): Ale, nelichoťte mi, zapálit pár svíček by přece zvládla každá.

JOSEF ALTMAN: Myslím šikovná se vším všudy. Nevím, co bych si tady bez vás počal.

MARIE (*Začne se věnovat dalším hospodským přípravám.*): No co. Našel byste si nějakou jinou, které by nevadilo každý den obletovat tady těch pár opilců.

JOSEF ALTMAN: K něčemu se vám přiznám. V poslední době pořád častěji přemýšlím, že bych to tady mohl prodat.

MARIE: Cože? To nemyslíte vážně. Z čeho byste pak žil?

JOSEF ALTMAN: Co já vím? Kdyby se objevil dobrý kupec, další rok, nebo možná dva roky bych nemusel sáhnout na práci.

MARIE: Ale co potom? Dva roky uplynou, ani se nenadějete. A co pak? Rozumný člověk dnes myslí hlavně na budoucnost. Asi vám to teď tak nepřijde, ale co když se jednou oženíte a budete mít děti, co pak bude s nimi?

JOSEF ALTMAN: Prosím vás, děti... S kým bych je asi tak měl? Já myslím jedině na to, co je teď. A každý den se sem vracet a všem posluhovat, to pro mě není. Ještě když otec žil, mohl jsem se například naprosto bez výčitek napít a nikdo mi to nezazlíval. (*Nalévá si další sklenku.*)

MARIE: Vašemu otci nevadilo, že jste celé dny popíjel a ničemu se pořádně nevěnoval? Každý rodič chce přece ze svého dítěte vychovat hlavě spolehlivého a řádného člověka.

JOSEF ALTMAN: Nevadilo mu to, a i kdyby jo, nikdy mi nic neřekl. Taky jsem měl možná trochu štěstí.

MARIE: V čem?

JOSEF ALTMAN: V tom, že mám bratra.

MARIE (*Při zmínce o bratrovi zpozorní.*): Ale... ale váš bratr přece už před nějakou dobou odcestoval daleko do zahraničí.

JOSEF ALTMAN: Otec tehdy od rána do večera nemluvil o ničem jiném. Úplně ho to zlomilo. A bratr nepřišel ani na jeho pohřeb.

MARIE (*Sedne si na židli u jednoho ze stolů.*): Takže to byl váš bratr, kdo měl být z vás dvou ten spolehlivý a řádný.

JOSEF ALTMAN: Měl jsem štěstí, protože se otec zajímal jenom o něho a já jsem mezitím mohl dělat, co jsem chtěl.

MARIE: A když bratr odjel, už bylo moc pozdě, abyste se stal spolehlivým a řádným vy.

JOSEF ALTMAN: No. Přesně tak to bylo. (*Po krátké odmlce.*) Otec to měl věru dobře promyšlené, ale nakonec se vůbec nic nestalo podle jeho představ.

MARIE: A vaše paní matka?

JOSEF ALTMAN: S tou to bylo úplně stejné. Chtěl z ní udělat příkladnou manželku a matku, ale narazil, abych tak řekl na velmi nepoddajný materiál.

MARIE: Odešla?

JOSEF ALTMAN: Byl jsem ještě velmi mladý.

MARIE: Odvážná žena.

JOSEF ALTMAN: To jo.

MARIE: Viděl jste ji od té doby?

JOSEF ALTMAN: Bratr ji jezdil pravidelně navštěvovat, ale já jsem s ním nejel ani jednou.

MARIE: Proč ne? Báli jste se o svoji pověst?

JOSEF ALTMAN: To ani ne. Ale přišlo mi, že musím zůstat věrný otci, který tenkrát potřeboval mít někoho vedle sebe.

MARIE: Takže jste od rána do večera pil?

JOSEF ALTMAN: To bylo až později. Zezačátku, prvních pár měsíců po jejím odchodu jsem celé dny trávil s ním. Bratr pořád někde běhal a něco zařizoval kolem své budoucnosti, ale já jsem neměl na práci nic lepšího než uklidňovat zhrouceného otce.

MARIE: To od vás bylo pěkné.

JOSEF ALTMAN: Ale ani bych neřekl. Kdyby to bylo jenom trochu možné, taky bych odešel, jenže jsem nebyl obdařen dobrodružnou povahou svého bratra. To víte, já ze všeho nejradši sedím na jednom a tom samém místě.

MARIE (*Usměje se.*): Zdá se, že tady k tomu máte dokonalé podmínky.

JOSEF ALTMAN: Jo. Jenže mě z toho neustálého sezení tak akorát bolí záda. Nebo je to z ležení? Já už nevím.

MARIE: Měl byste se rozhodnout, co od života vlastně chcete.

JOSEF ALTMAN: No jo. Co já od života vlastně chci... K něčemu se vám přiznám, Maruško. Kdybych tenhle hostinec prodal, kdybych to prodal všechno i s pozemky, určitě by se mi ulevilo od všech těch starostí. Už nic by mě nerušilo. Ale je tady přece jenom jedna věc... Jak bych vám to jenom řekl...

MARIE: Co, jaká věc?

JOSEF ALTMAN: No zkrátka už bych vás nemohl tak často vídat, Maruško.

MARIE (*Rychle se zase pustí do nějaké práce.*): Ale prosím vás, Josefe, nechte takových řečí. Vždyť sám dobře víte, jak to mezi námi je.

JOSEF ALTMAN: Aha. Nevím. To mi schválně prozrad'te – jako to mezi námi je?

MARIE: To snad ani nemusím vyslovit nahlas, aby to bylo úplně zřejmé.

JOSEF ALTMAN: Neříkala jste ještě před chvílí, že byste byla ráda, kdybych vás někam pozval?

MARIE: Ale jistě. To jsem řekla a taky jsem to myslela vážně.

JOSEF ALTMAN: Tak proč najednou mluvíte tak odmítavě?

MARIE: Nemluvíím odmítavě, mluvíím akorát konkrétně. Někam bych s vámi klidně šla, ano, to je záležitost představitosti. Jenže pokud jde o skutečnost, vše mezi námi bude stejné jako doteď. Skoro každý den jsem s vámi ve velmi blízkém kontaktu, ale v případě, že byste hostinec prodal, žádný další kontakt by nebyl. Takže v tom máte pravdu – už byste mě nemohl tak často vídat – dokonce možná skoro vůbec.

*Přichází František. Má kytaru.*

FRANTIŠEK: Dobré popolední, přeju!

MARIE: Dobrý den, Františku. Přišel jste nás potěšit trochou hudby?

FRANTIŠEK (*Sedá si ke stolu.*): Vždy a za každé příležitosti.

JOSEF ALTMAN: Emil s tebou nejde?

FRANTIŠEK: Mám ti vyřídit, že mu dnes není nějak dobře. Hned z rána na něho padl jakýsi chmur a z toho se pak celý rozbolavěl. Ani z postele nemohl vylézt.

JOSEF ALTMAN: Co? Chmur? To je tento měsíc už poněkolkáté.

FRANTIŠEK: Já za to nemůžu.

JOSEF ALTMAN: Ale co, vždyť je to jedno, co já bych se pořád o něco staral. Je to váš problém, že dnes nebude mít kdo vařit.

FRANTIŠEK (*Začíná tiše drnkat na kytaru.*): Vidíš, a to jsem si zrovna říkal, že bych snad něco malého k snědku uvítal.

JOSEF ALTMAN: V tom případě ses měl najíst doma s tím svým zachmuřelým bratrancem. (*Nalévá si další sklenku alkoholu.*)

MARIE (*K Františkovi.*): Vy snad ale zachmuřelý nejste, co Františku?

FRANTIŠEK (*Nedívá se na ni, ale na struny své kytary.*): Ale kdepak. Já a zachmuřelý? To

k sobě nejde zrovna jako den a noc. (*Pohlédne na ni.*) Nebo spíš jako láska a smrt?

MARIE (*Uculí se.*): Zase ty vaše dvojznačnosti.

FRANTIŠEK: To se nedá nic dělat. Dvojznačností se my hudebníci nevyhneme. Žádný tón neslyšíme takový, jaký je doopravdy.

JOSEF ALTMAN: Dáš si? (*Pozvedne láhev.*)

FRANTIŠEK (*Přestane hrát a podívá se na Josefa.*): Jednu sklenku bych uvítal. Vskutku.

*Marie zanechá práce a chce si přisednout k Františkovi. Josef to zpozoruje.*

JOSEF ALTMAN: Marie, pojd'te mu nalít. Já se zatím půjdu podívat do skladu.

*Marie jde k výčepnímu pultu. Josef napůl vstane ze židle, ale hned si zase sedne.*

JOSEF ALTMAN: Anebo víte co, já mu naliju sám, vy se běžte podívat do toho skladu.

MARIE: A – a na co se tam mám podívat?

JOSEF ALTMAN: No na co... Zkontrolujte, jestli do konce týdne vystačíme s pivem. Jinak to budu muset zase všechno zařídit.

*Marie odejde.*

JOSEF ALTMAN: A ty mi řekni pravdu. Co se stalo s tím tvým vyvedeným bratrancem? (*Nalije sklenici a postaví ji na bar.*)

FRANTIŠEK: Co by? Jak jsem říkal – přepadl ho chmur a hned potom velkej neduh.

JOSEF ALTMAN: No to určitě. Kdybys mi aspoň nelhal.

FRANTIŠEK (*Přestane drnkat na kytaru a zvedne hlavu.*): Nevím, co chceš, abych ti vykládal... Prostě to tady dřív mělo nějakou úroveň. Ale pak, co chudák starý pan Altman odešel –

JOSEF ALTMAN: No tak schválně, to mě zajímá. Co se pak změnilo?

FRANTIŠEK: To je právě ono, všechno se změnilo. Nechtěl bych se tě v žádném případě dotknout, ale podnikatelské vlohy, které měl tvůj otec, jsi po něm ani v nejmenším nepodědil.

JOSEF ALTMAN: Hm. To jsi mě vážně překvapil... Ale pořád nevím, co je teda jinak.

FRANTIŠEK: Všechno je jinak! Proč už tady nebývají hostiny? A proč nedovolíš lidem, aby se taky trochu pobavili? Vždycky tady s panem otcem pili až do rána, někdy nešli vůbec spát a dnes se ani nenadějí a ty už je posíláš pryč.

JOSEF ALTMAN: Neuposílám je pryč. Odcházejí sami.

FRANTIŠEK: Máš pravdu. Odcházejí sami. A proč myslíš, že asi tak odcházejí?

JOSEF ALTMAN: Co já vím? Možná už dnes nechtějí tolik pít a taky se začali trochu víc zajímat o to, co se děje kolem nich.

FRANTIŠEK: A dřív se snad nezajímali? Ale taky se při tom chtěli bavit.

JOSEF ALTMAN: Tak ať se baví, já jim vůbec v ničem nebráním.

FRANTIŠEK: Josefe, já jsem muzikant, žívím se písničkami a myslím, že mě lidi poslouchají docela rádi. Ale kdybych za nimi nepřišel a nezačal sám od sebe hrát, nikdy by si o to neřekli. Musím chodit po světě a nabízet lidem svoje umění, protože jinak mi nikdo nezatleská, natož aby zaplatil.

JOSEF ALTMAN: Stejně ti pořád nerozumím. (*Kývne hlavou k baru.*) Nezapomeň, že tady máš tu kořalku.

FRANTIŠEK (*Vstane a jde si pro pít.*): Proč někdy nevstaneš z té své židle a nejdeš mezi ostatní? Poptat se, co a jak; zjistit, kdo si koho vzal, kdo se s kým zasnoubil, kdo komu dluží peníze... To by se hned všem pilo s daleko větší chutí.

JOSEF ALTMAN: Chceš říct, že bych měl točení piva a nalévání chlastu brát stejně vážně,

jako ty bereš ty svoje písničky?

FRANTIŠEK: Přesně to říkám.

JOSEF ALTMAN: Myslíš, že bych se měl se všemi bavit a radovat, jak to dělal můj otec?

FRANTIŠEK: No. Tak nějak.

JOSEF ALTMAN: Hm. (*Po krátké odmlce.*) No jedno je jisté. Pokud se chtěl otec celý život dřít jako kůň, tak já to teda nechci.

FRANTIŠEK: Tohle je podle tebe dřina? Prosím tě, co ti tady chybí?

JOSEF ALTMAN: Co mi chybí? Vždyť nemám ani trochu klidu.

FRANTIŠEK: A to je všechno co chceš – klid?

JOSEF ALTMAN: Nic jinýho.

FRANTIŠEK (*Kopne do sebe kořalku.*): V tom případě by možná bylo nejlepší, kdybys to tady prodal. Třeba budeš mít štěstí a najdeš někoho, kdo bude pivo nabízet tak, jako já nabízím svoje písničky.

JOSEF ALTMAN: No to určitě. Snad si nemyslíš, že budu ještě někoho hledat... (*Pozvedne láhev.*) Dáš si další?

FRANTIŠEK (*Zakroučí hlavou, vrátí se ke stolu a znovu začne drnkat na kytaru.*): Musíš někdy vyjít mezi lidi. Třeba se pak taky něco dozvíš.

JOSEF ALTMAN: Víم všechno, co potřebuju.

FRANTIŠEK: Tvůj bratr se včera večer vrátil do města. To taky víš?

JOSEF ALTMAN: Cože?

FRANTIŠEK: Plánuje se sem teď na nějakou dobu nastěhovat a trochu na tebe dohlédnout.

JOSEF ALTMAN: Chce se ke mně nastěhovat, aby mě hlídal?

FRANTIŠEK: Prý se k němu nějak doneslo, co se s hostincem děje, a vzhledem ke své příčinlivé povaze nedokáže nad tím vším jen mávnout rukou.

JOSEF ALTMAN: Příčinlivé povaze, hehe... A kdy sem má jako přijít?

FRANTIŠEK: Co jsem slyšel, tak už dnes.

JOSEF ALTMAN: Už dnes? Hm. No co. Ať si klidně přijde. Pokud vím, nemám se před ním za co stydět. Kde byl on, když já jsem musel trčet tady? Neráčil přijít ani na otcův pohřeb, ale chtěl by na mě dohlížet? Vtipálek – jako vždy.

*Z kuchyně se vrací Marie.*

MARIE: Všechno jsem zkontrolovala.

JOSEF ALTMAN: A všechno je v pořádku?

MARIE: Nic nechybí. Spíš bych řekla, že možná něco málo přebývá.

JOSEF ALTMAN: Jak přebývá?

MARIE: Ta poslední várka syrečků se asi brzo zkazí. A ani uzenáči nevypadají zrovna nejlíp.

JOSEF ALTMAN: Pak se na to půjdu podívat.

FRANTIŠEK: Maruško, vy už jste to slyšela?

MARIE (*Jde k jeho stolu.*): Copak, nějaké novinky?

FRANTIŠEK: Aby ne! Opravdu jste neslyšela, kdo se vrátil?

MARIE: Kdo se vrátil? No tak mě nenapínejte.

FRANTIŠEK: No přece Antonín Altman!

MARIE (*Nejprve nadšeně, vzápětí rozporuplně.*): Opravdu? — Vrátil se?

FRANTIŠEK: Ano! Není to skvělé?

MARIE (*Již vážně.*): Jistě. Je to skvělé. Proč mi o tom ale nedal nic vědět? (*Přisedá si k němu.*)

FRANTIŠEK: Já jsem takový hlupák! Určitě vás chtěl překvapit a já jsem vám teď všechno vyzradil.

MARIE: Jak ho znám, spíš si ani neuvědomil, že tady budu taky já.

FRANTIŠEK: To mu určitě křivdíte. Vždyť na vás nikdy nedal dopustit. Odjakživa jste pro něho byla na prvním místě.

MARIE: No ovšem. Proto taky tenkrát odjel, že jo?

FRANTIŠEK (*Usměje se.*): Těžko se dá zabránit dobrodruhovi v dobrodružstvích.

MARIE: A dá se ženě zabránit... (*Mávrne rukou.*) Kde teď bydlí?

FRANTIŠEK: Strávil noc v Tomanově hostinci, ale už dnes by se chtěl nastěhovat sem.

MARIE: Cože – už dnes?

JOSEF ALTMAN: Mě to taky překvapilo.

MARIE (*Začne si čechrat vlasy.*): On sem chce přijít už dnes a vůbec nic mi neřekl? (*Vstane, sundá si zástěru a prohlíží si své šaty.*) Podívejte se na mě, jak vypadám! Vzala bych si alespoň jiné šaty!

FRANTIŠEK: Neberte si to tak. Dobrodruzi žijí okamžikem, všechno je pro ně neustále nové. Sotva někde nastoupí do vlaku, existuje pro ně už jenom ubíhající krajina a nic jiného. Mimochodem vaše šaty jsou zcela v pořádku. Vypadáte v nich krásně jako vždy.

MARIE (*Znovu si sedá.*): Chcete říct, že dobrodruzi nemůžou mít žádné závazky?

FRANTIŠEK: A můžete to po nich chtít?

MARIE: Nevidím nic tak ušlechtilého na tom, když někdo prostě odejde a všeho zanechá.

FRANTIŠEK: Vy jste mu to nikdy tak úplně neodpustila, že?

MARIE: Vůbec ho nezajímalo, co všechno opouští.

FRANTIŠEK: Kdyby ho to mělo zajímat, nikdy by neodešel.

MARIE: Vy se ho ještě zastáváte?

FRANTIŠEK: Já věřím, že člověk by měl dělat svobodná rozhodnutí a být sám sebou.

MARIE: Tak tohle jsem si o vás teda nemyslela.

FRANTIŠEK: Co?

MARIE: Že jste tak jednoduchý.

FRANTIŠEK: Ale, prosím vás, Maruško, nebuďte taková. Vy přece moc dobře víte, že vás mám oba stejně rád.

MARIE: No vidíte. A přitom zatím omlouváte jeho dobrodružnost a na mě jste vůbec nepomyslel. Byli jsme tenkrát už skoro zasnoubeni, to víte?

JOSEF ALTMAN (*Vykřikne.*): Cože, zasnoubeni?

MARIE: Neposlouchejte nás!

JOSEF ALTMAN: Neposlouchám, ale slyším.

MARIE: To je jedno. Do tohohle vám nic není.

JOSEF ALTMAN: Pokud se jedná o mého bratra –

MARIE: Ani pokud se jedná o vašeho bratra, tak vám do toho nic není. (*K Františkovi.*) Nevěděl jste o tom?

FRANTIŠEK: Něco málo jsem se doslechl. Jistě se tady o tom vedly nějaké řeči. Lidé toho koneckonců hodně napovídají, ale nenapadlo mě, že to bylo až tak vážné.

MARIE: No, tak ano, bylo. Nejednou jsme spolu mluvili o svatbě a dokonce i o dětech.

FRANTIŠEK (*S lehkovážným úsměvem.*): To přece milenci někdy dělají.

MARIE: Ale tohle bylo něco jiného. Nebyly to jenom nějaké sladké řečičky. Slíbil, že si mě vezme a na žádnou jinou ženu se po zbytek života ani nepodívá.

FRANTIŠEK: Muži si navymýšlejí kdeco, když jsou v opojení smyslu.

MARIE: Takže i vy... (*Odmlčí se.*) Není směšné, že si pořád vykáme?

FRANTIŠEK (*Rychle naváže na předešlé téma.*): Nesmíte přikládat takovou důležitost slovům. Navíc vyřčených mužem, který zrovna prožívá lásku.

MARIE: Lásku? Jakou asi tak lásku? Řekl mi, že o jiných ženách už nechce vůbec nic slyšet a měsíc na to si sbalil těch svých pár švestek a mě tady nechal trčet.

FRANTIŠEK: Ať se vám to líbí nebo ne, byla to jeho svobodná volba.

MARIE (*Nahněvaně vstane.*): Jistě. Způsobovat bolest je asi taky svobodné. (*Jde sfukovat*

*některé svíce u zadních stolů.)*

JOSEF ALTMAN (*Pozoruje ji.*): Co to děláte?

FRANTIŠEK (*K oběma.*): Já si půjdu jenom něco zařídit. Ještě se dnes vrátím. Zatím na viděnou.

*František odejde.*

MARIE (*Jeho odchod ignoruje. Všeho zanechá. S rukama v bok.*): Domnívám se, že byste se měl trochu zamyslet nad finanční stránkou vašeho podnikání.

JOSEF ALTMAN: Co tím chcete říct?

MARIE (*Pokračuje ve sfukování svící.*): Utrácíte zbytečně moc peněz. Například za svíčky, které pak celý den hoří úplně zbytečně. U těchto stolů dnes stejně nikdo sedět nebude.

JOSEF ALTMAN: Jak to můžete vědět?

MARIE: Kdy naposledy u nich někdo seděl?

JOSEF ALTMAN: Co třeba včera?

MARIE: Ano. A předtím?

JOSEF ALTMAN: To nevím. Ale jak souvisí nějaké svíčky s mou finanční situací?

MARIE: Všechno s ní souvisí. Ale to vy z té své židle nemůžete vidět.

JOSEF ALTMAN: Takhle se mnou nemluvte.

MARIE (*Zanechá sfukování svící a vychytrale na něj pohlédne*): Takže názor ženy vám není po chuti?

JOSEF ALTMAN: Co vy víte o podnikání?

MARIE: Možná nic, to je pravda. Ale vy zas nevíte vůbec nic o ženách.

JOSEF ALTMAN: Hm.

MARIE: Ještě před chvílí jste mě chtěl někam pozvat, ne? To je sice pěkné, přitom ale úplně prázdné gesto.

JOSEF ALTMAN: Jak to myslíte, že je to gesto?

MARIE: No samozřejmě, že gesto. Co asi jiného? Kdybych s vámi totiž opravdu někam šla, musel byste mě poslouchat.

JOSEF ALTMAN: Kdybyste se mnou někam šla, tak bych vás pochopitelně poslouchal.

MARIE (*Jde k němu.*): A teď si představte, že bych s vámi skutečně někam šla. Pak bych s vámi šla podruhé a potřetí. Začali bychom se vídat i mimo práci a po nějaké době bych si vás vzala. Jak dlouho by trvalo, než byste mě poslouchat zase přestal?

JOSEF ALTMAN: Vůbec vám nerozumím.

MARIE: To se ani nedivím. Vy totiž rozumíte jenom tomu, co máte přímo před sebou, přímo na očích a i tomu někdy rozumíte sotva z poloviny.

JOSEF ALTMAN: A proč bych se měl starat o něco, co na očích nemám? Kvůli čemu? Kdybych byl stejně úžasný jako můj bratr, tento hostinec už by dávno zanikl, uvědomujete si to? Zůstal by prázdný a opuštěný.

MARIE: Jste úplně jiný než váš bratr, takže nechápu, proč se s ním srovnáváte.

JOSEF ALTMAN: Vyčítáte mému bratrovi, že najednou odešel, ale sama mi přitom brzy uděláte úplně to samé.

MARIE: O čem to mluvíte?

JOSEF ALTMAN: Antonín sem přijde a odvede si vás.

MARIE: Nebuďte směšný. Antonín sem přijde hlavně kvůli vám a kvůli tomuto hostinci.

JOSEF ALTMAN: To je jenom záminka. Znáám ho. Nemá jediný důvod zajímat se o dědictví naší rodiny. Proč taky, když ho otec vydědil?

MARIE: Vydědil?

JOSEF ALTMAN: Myslíte si, že by jinak odkázal hostinec zrovna mně? Bratr byl odjakživa jeho největší miláček. Ale když odcestoval, přestal se k němu znát.

MARIE: Aha.

JOSEF ALTMAN: Kdybyste aspoň věděla, kolik jsem si toho s otcem vytrpěl. Od rána do večera jsem musel poslouchat ty nekonečné řeči o Antonínovi. Jak otce zklamal, jak zničil všechny jeho plány. A jak myslíte, že jsem si připadal já? Možná i herec v divadle, když přeřikává svoje repliky, má k divákovi bližší vztah, než měl otec ke mně.

MARIE: To mě mrzí.

JOSEF ALTMAN: No jistě. Najednou vás to mrzí... Hostinec jsem zdědil jenom proto, že nezbyl nikdo jiný, komu by mohl být odkázán. S tím už jsem se nějak vyrovnal. Ale jak se mám vyrovnat s tím, když mě přehlíží žena, kterou miluji?

MARIE (*Zaskočeně.*): Cože? Žena, kterou – milujete?

JOSEF ALTMAN: Ano.

MARIE: Ta žena – to mám být já?

JOSEF ALTMAN: Ano. Vy.

MARIE: Přeháníte.

JOSEF ALTMAN: Proč bych přeháněl? Myslím to zcela vážně.

MARIE: Nevím... vůbec nevím, co vám na to mám říct.

JOSEF ALTMAN: Nemusíte říkat nic.

*Odmilka.*

MARIE: Proč jste mi celou tu dobu nic nenaznačil?

JOSEF ALTMAN: A změnilo by se tím něco?

MARIE: No to asi nezměnilo, ale ušetřili bychom si spoustu času.

JOSEF ALTMAN: Jakého času?

MARIE: Mohla jsem odejít a vy jste se nemusel den co den užírat mou přítomností.

JOSEF ALTMAN: Hm. Najednou se staráte o moje pocity? Možná pořád sedím na té svojí židli, ale nejsem hloupý.

MARIE: Jak to myslíte?

JOSEF ALTMAN: Moc dobře vím, že jste si ode mě brala peníze, takže vám bylo úplně jedno, co se mnou a s hostincem bude.

MARIE (*Napůl zostuzená, napůl udivená.*): Vy... vy jste to věděl?

JOSEF ALTMAN: Ano. Řeknu vám to ještě jednou – nejsem hlupák a to málo, co tady vydělám, si dovedu spočítat. Takže mi pochopitelně neuniklo, že tady jaksi záhadně mizí peníze.

MARIE: Kde berete tu jistotu, že zrovna já –

JOSEF ALTMAN: Ale prosím vás, kdo jiný? Kromě nás dvou nemá nikdo od hostince klíče.

*Trapné ticho.*

MARIE: Je to ostudné. Nechápu, proč jste mi to neřekl dřív. Měl jste mě vyhodit!

JOSEF ALTMAN: To jsem nechtěl. Víím, že máte nemocnou matku a určitě jste ty peníze brala pro ni. Přinejmenším bych tomu rád věřil.

MARIE: Já –

JOSEF ALTMAN: Navíc co jiného, než tu trochu peněz, vám já můžu nabídnout?

MARIE: Nebuďte takový.

JOSEF ALTMAN: Jaký?

MARIE: Nebuďte na sebe tak přísný.

JOSEF ALTMAN: A jaký mám být? Zdědil jsem hostinec, o který ani trochu nestojím, a žena, o kterou stojím, zase nestojí o mě.

MARIE: Nikdy jsem neřekla, že o vás nestojím.

JOSEF ALTMAN: Cože? Vy byste snad –

MARIE: Já nevím. Možná. Možná. S city je to všechno strašně složité. Já nevím, jestli bych vás dokázala milovat, ale hodně jste toho pro mě udělal. A možná o tom ani nevíte.

JOSEF ALTMAN: Myslíte ty peníze?

MARIE: Ne, o penězích nemluvím... Když Antonín odjel, začala jsem tady u vás pracovat. A pokud jste ke mně už tenkrát cítil to, co tvrdíte, bylo od vás velice ohleduplné, že jste se mě ujal, a přitom mě ušetřil svých citů.

JOSEF ALTMAN: Já bych spíš řekl, že jsme si vyhověli navzájem. Navíc jsem vás ničeho neušetřil. Věděl jsem, že byste mě odmítla.

MARIE: To jste vědět nemohl.

JOSEF ALTMAN: Věděl. Ale stejně jsem tajně doufal, že vám nakonec přece jen nejde o ty peníze a máte mě alespoň trochu ráda.

MARIE: To ale opravdu mám.

JOSEF ALTMAN: Ale ne tak, jak bych chtěl.

MARIE: Tak, jak byste chtěl, jsem měla ráda vašeho bratra. A sám vidíte, jak to dopadlo... Žena možná nakonec musí v životě volit co nejrozumněji.

JOSEF ALTMAN: Nejrozumněji?

MARIE: Nevím, možná... Ale může z rozumu vyrůst štěstí?

*Vstoupí Antonín Altman.*

ANTONÍN ALTMAN (*S napřaženýma rukama.*): Tak mě tady máte! Nemůžete vůbec tušit, jak jsem se na vás těšil.

*Oba mlčí. Antonín po nich přejíždí očima.*

ANTONÍN ALTMAN: Co je to za náladu? Nemáte snad radost, že mě vidíte?

MARIE: To teda máme.

JOSEF ALTMAN (*Nevážně.*): Je to nevýslovná radost, že jsi zase zpět, bratře.

ANTONÍN ALTMAN (*Zvážně.*): V tom případě vstaň a pojď svého mladšího bratra obejmout.

JOSEF ALTMAN: Kdepak. Musíš přijít ty za mnou.

ANTONÍN ALTMAN: Co prosím?

JOSEF ALTMAN: Z této židle vstávám pouze v těch nejnutnějších případech.

ANTONÍN ALTMAN: Jsi snad hospodský!

JOSEF ALTMAN: Samozřejmě. Proto mám tady Marušku.

ANTONÍN ALTMAN: Marie, snad alespoň ty mě přivítáš vřeleji, když už můj bratr –

MARIE: A jaké přivítání by sis asi tak představoval?

ANTONÍN ALTMAN: Co já vím jaké... Vrátil jsem se přece z velkých dálek.

MARIE: Ano, vrátil ses z velkých dálek. A my všichni jsme tady na tebe zatím poslušně čekali.

ANTONÍN ALTMAN: Proč jsi tak ironická, Marie?

MARIE: Ironická? Nebyla to snad ironie, když jsi tady po sobě nechal jenom jeden krátký dopis? Ani ses se mnou normálně nerozloučil.

ANTONÍN ALTMAN: Takže na tohle narážíš.

MARIE: Hm. Dojímá mě, že se divíš.

*Odmilka.*

ANTONÍN ALTMAN (*Rozhlíží se po hospodě.*): Proč tady nikdo není?

JOSEF ALTMAN: A kdo by tady jako měl být?

ANTONÍN ALTMAN: Snad hosté!

JOSEF ALTMAN: Ještě nebylo ani poledne. Všichni přijdou až později.

ANTONÍN ALTMAN: A co oběd? Vždycky tady přece bývalo kolem oběda narváno.

JOSEF ALTMAN: Já nemůžu za to, že mi dnes nemá kdo vařit.

ANTONÍN ALTMAN: Myslíš Emila...

JOSEF ALTMAN: Koho jiného?

ANTONÍN ALTMAN: Přiznám se ti, že jsem přijel hlavně na jeho popud.

MARIE (*Spíš sama pro sebe*): Hlavně na jeho popud...

ANTONÍN ALTMAN: V dopisech mi popisoval, co se tady děje. Ale když to teď vidím na vlastní oči, musím říct, že se ve svém líčení držel ještě hodně při zemi.

MARIE: To jako vážně? Přijel jsi hlavně na jeho popud?

ANTONÍN ALTMAN: Samozřejmě, že ano. Nebo mi snad má být bohatství naší rodiny lhostejné?

JOSEF ALTMAN: Co že se tak najednou staráš o rodinné bohatství? V době, kdys mohl být mně s otcem k užitku, jsi při první příležitosti zdrhnul.

ANTONÍN ALTMAN: To není pravda. Nezdrhnul jsem, jak ty říkáš. Vydal jsem se hledat nové obzory a všechny nové zkušenosti jsem pak chtěl předat tobě s otcem.

MARIE: Vydal ses hledat nové obzory...

JOSEF ALTMAN: No, jenže tvůj otec, jak to říct... Tvůj otec mezitím jaksi stačil umřít.

ANTONÍN ALTMAN: Proto jsem se teď vrátil. Abych všechno, co jsem se naučil, předal tobě.

JOSEF ALTMAN: Já se ale nic učit nechci. Bohatě mi stačí to, co už vím.

ANTONÍN ALTMAN: To si jenom myslíš, bratříčku. Je toho tolik, tolik, co se můžeš ještě dozvědět. Tolik všemožné krásy a... (*Při pohledu na Marii se zarazí.*)

MARIE: No jenom to řekni.

ANTONÍN ALTMAN: Není co.

MARIE: Chtěl jsi říct potěšení, že jo?

ANTONÍN ALTMAN: Záleží na tom? (*K Josefovi.*) Nemůžeš jít na chvíli dozadu? Chtěl bych si s Marií promluvit o samotě.

JOSEF ALTMAN: Odsud já se nehnu. (*Nalévá si další sklenku kořalky.*)

ANTONÍN ALTMAN: No dobrá. (*Přistoupí k Marii.*) Marie, pojd', sedneme si tam a trochu si popovídáme.

*Marie nereaguje.*

ANTONÍN ALTMAN: Co je s tebou?

MARIE: Přece si nemyslíš, že budou hned všichni hrát podle tvých pravidel.

ANTONÍN ALTMAN: Ale tohle není žádná hra. Vážně si s tebou chci jen promluvit. Prosím tě, pojd'.

*Jdou k zadnímu stolu.*

ANTONÍN ALTMAN (*Sedají si.*): Takže ty tady teď pracuješ.

MARIE: No. Pracuju.

ANTONÍN ALTMAN (*Po krátké odmlce*): Předpokládám, že se na mě zlobíš.

MARIE: Ne, nezlobím se. Už dávno se na tebe nedokážu ani zlobit.

ANTONÍN ALTMAN: To nechceš ani vědět, proč jsem odjel?

MARIE: Vždyť jsi to před chvílí sám řekl – abys mohl objevovat krásu a potěšení.

ANTONÍN ALTMAN: Myslím, proč jsem opravdu odjel.

MARIE: Hm. Takže ono v tom je ještě něco jiného?

ANTONÍN ALTMAN: Samozřejmě, že je v tom něco jiného. Možná mi to nebudeš věřit, ale udělal jsem to hlavně kvůli tobě.

MARIE: No ovšem. Udělal jsi to kvůli mně, kvůli bratrovi, kvůli otci... Že ty sám jsi nakonec tím jediným, kvůli komu jsi to neudělal?

ANTONÍN ALTMAN: Ano, dalo by se to tak říct.

MARIE: Tak to si teda ráda poslechnu, co za pohádku sis na mě připravil.

ANTONÍN ALTMAN: Není to žádná pohádka.

MARIE: Ne?

ANTONÍN ALTMAN: Krátce před tím, než jsem odjel, jsem ti slíbil, že se s tebou ožením. Na to si, doufám, pamatuješ.

MARIE: Jak bych mohla zapomenout.

ANTONÍN ALTMAN: To stále trvá. Nikdy jsem neměl v úmyslu ten slib porušit.

MARIE: V tom případě nechápu, proč jsi odjel.

ANTONÍN ALTMAN: No. To se těžko vysvětluje. Asi mě budeš mít za blázna.

MARIE: Je to možné.

ANTONÍN ALTMAN: Pochop, že jsme se od sebe museli odloučit, protože jediné tak spolu můžou dva lidé vyjít na celý život. Vždyť už to budou dva roky, co jsem odjel, a tenkrát nám bylo sotva dvacet. Co jsme mohli vědět o lásce a o závazcích jednoho k druhému? Jedině v samotě si člověk uvědomí, na kom mu opravdu záleží – jediné když je sám. A já jsem chtěl objevovat svět, chtěl jsem se toho co nejvíc dozvědět, ale taky jsem chtěl být tady.

MARIE: Tak snad jsi mě mohl vzít s sebou!

ANTONÍN ALTMAN: Ne, to jsem nemohl, protože bychom se rychle jeden druhému odcizili. Svět se dá totiž společně jen sdílet, ne objevovat.

MARIE: Ale jaký svět? Tvůj nebo můj? Protože zatímco ty sis objevoval krásu a potěšení, já jsem musela trčet tady, kde už všechno znám. A nemysli si, že jsem na tebe nečekala!

ANTONÍN ALTMAN: Mohlas přece taky odjet, mohlas dělat úplně cokoli, v ničem jsem ti nebránil. Ale kdybych tady zůstal a oženil se s tebou, vzal bych ti život. Vzal bych ho nám oběma. A kvůli čemu? Kvůli nerozvážnosti.

MARIE: Takže tě ke mně poutala jenom nerozvážnost...

ANTONÍN ALTMAN: Ne, to ne. Ale potřeboval jsem být ještě nějakou dobu sám, jen a jen sám se sebou, a to by tady nešlo.

MARIE (*Sarkasticky.*): Ne, to by nešlo, byla jsem tady přece já.

ANTONÍN ALTMAN: Až znovu odjedu, už tě můžu vzít s sebou. Teď už ano.

MARIE: Teď – když už sis objevil, cos potřeboval?

ANTONÍN ALTMAN: Teď, když vím, že s tebou chci strávit zbytek života. Protože jsem našel něco, díky čemu můžu být s někým a zároveň sám se sebou.

MARIE: A co já? Napadla tě někdy otázka, jak to všechno vnímám já? Potřebovals být sám, to je skvělé, ale napadlo tě, co potřebuju já?

ANTONÍN ALTMAN: Tenkrát jsi to ještě vědět nemohla.

MARIE: Cože?

ANTONÍN ALTMAN: Nemohlas vědět, jestli se mnou chceš být, protože jsi podléhala citu. O tom je možná láska, ale společný život ne.

MARIE: Takže jsi odjel, abys to za nás za oba rozklíčoval...

ANTONÍN ALTMAN: Říkáš to s výsměchem, ale je to tak.

MARIE: A co když už s tebou teď být nechci... Na to jsi pomyslel?

ANTONÍN ALTMAN: Samozřejmě. S takovým rizikem jsem musel počítat.

MARIE: Hm. Tomu teda říkám odvaha. Riskovat jenom takovou maličkost, jako je vzájemná láska.

ANTONÍN ALTMAN: A chceš mi snad říct, že se to nevyplatilo? Teď se na mě možná

zlobíš, ale ve svém nitru víš, jestli mě pořád miluješ... A to, co se skrývá v tvém nitru, jsem ti umožnil objevit, když jsem odešel.

MARIE (*Chvíli není schopna nic říct.*): Takže ty si myslíš, že se teď prostě sbalím, všeho nechám a odjedu s tebou?

ANTONÍN ALTMAN: To si nemyslím. Přijel jsem proto, že chci pomoci svému bratrovi.

MARIE: To je pěkné. Doteď jsem mu pomáhala já.

ANTONÍN ALTMAN: A předpokládám, že jsi za to dostala náležitě zapláceno.

MARIE (*Prudce vstane.*): Je vidět, že ses v tom světě fakt něco naučil! (*Odchází kolem Josefa pryč.*)

ANTONÍN ALTMAN: Marie, nezlob se, jen žertuji.

JOSEF ALTMAN (*Zpozorní.*): Kam jdete?

MARIE (*Rozkřikne se na celou místnost.*): Tady už nemám čím sloužit. Váš bratr vám se vším pomůže.

*Marie odejde. Antonín pomalu vstane od stolu a jde k bratrovi. Usmívá se.*

JOSEF ALTMAN: Co to mělo být?

ANTONÍN ALTMAN (*Chytí bratra kolem ramen.*): Ani nevíš, jak rád tě vidím.

JOSEF ALTMAN: Co to mělo být?

ANTONÍN ALTMAN (*Mávne přezíravě rukou.*): Ale. Ženy. Takhle ony se vypořádávají s mužskou pravdou – utíkají... Marie se samozřejmě vrátí, nemusíš mít strach... Půjdu se podívat do skladu. (*Začne si hvízdát a odchází.*)

*Hudba. Světla zhasínají. Svíce dále hoří.*

*Konec prvního dějství.*

## DRUHÉ DĚJSTVÍ

*František s Antonínem sedí u stolu před výčepem. František začne drnkat na kytaru. Hudba utichá. Antonín má podepřenou hlavu rukou a znuděně zhasíná několik svící před sebou. Josef sedí na stejném místě jako v předešlém dějství.*

FRANTIŠEK: Tak mi ještě něco řekni.

ANTONÍN ALTMAN: Zas tolik se toho říct nedá. Cestování není o zážitcích, ale spíš o tom, že si člověk připadá svobodný a nezávislý. *(Napůl se obrátí na židli.)* Josefe, pojď si sem něco poslechnout.

JOSEF ALTMAN: Už jsem říkal, že –

ANTONÍN ALTMAN *(Náhle je plný elánu.)*: Jistě, jak jsem mohl zapomenout, ty nevstáváš, pokud to není životně nutné. *(Sám vstane a jde k bratrovi.)* Měl bys to vidět. Měl bys vidět, jak vypadají hostince v cizině. Něco takového si neumíš představit. Ta profesionalita, ten servis! Když v takové hospodě sedíš, připadáš si, že se všechno točí jenom kolem tebe. Sotva dopiješ pivo, už máš na stole další. Vypiješ jich pět a přinesou ti kořalku jako pozornost podniku a ještě tě obskakují, jako bys tam chodil odjakživa.

JOSEF ALTMAN: Hm. Ohromující... Chceš mi těmi povídkami něco naznačit?

ANTONÍN ALTMAN: No jistě, že chci. Podívej se na sebe, podívej se, jak to tady vedeš. Kde jsou všichni? Široko daleko není žádný lepší hostinec, ale stejně tady není ani živáčka. Blíží se podvečer a nikde nikdo. Čím si to vysvětluješ? Chceš mi snad říct, že všichni trčí doma?

JOSEF ALTMAN: Co já vím? Doba je dnes jiná. Lidi už možná tolik neužije na zábavu.

ANTONÍN ALTMAN: Lidé se chtějí bavit v každé době.

FRANTIŠEK *(Zvolá.)*: To jsem mu taky říkal! — Počkejte, něco vám zahraju. *(Přestane hrát v polovině melodie a začne hrát něco jiného.)*

ANTONÍN ALTMAN: Správně, zahraj nám! *(K bratrovi.)* A ty nám ještě nalej!

JOSEF ALTMAN *(Nalévá dvě sklenky a pokládá je na bar.)*: Možná se lidi naučili bavit jinak, než chozením do hospody.

ANTONÍN ALTMAN *(Mávne rukou.)*: Ale... To je nesmysl. Úplný nesmysl, bratříčku. *(Poplácá ho po rameni. Vezme z baru sklenice a vrací se s nimi za Františkem.)* Já přijdu na to, čím to je. Proto jsem ostatně tady. No ne?

JOSEF ALTMAN: To jsem zvědavěj, na co se chystáš přijít. Pivo je pořád stejné, porce pořád stejné a i ceny jsou pořád stejné. Je to všechno skoro jako při starém.

ANTONÍN ALTMAN: Správně říkáš – skoro. *(Přituknou si s Františkem a napijí se.)*

JOSEF ALTMAN: Hm. Podle mě vůbec nevíš, o čem mluvíš. Poznal jsi svět, to jo, ale nemáš ani tušení, jaké to je vlastnit hostinec. Najednou se tady objevíš a ve všem máš jasno. Já už kolikrát sotva vstanu z postele a dojdu sem. Tak moc mě ta práce vysála. Nikdy jsem po žádném hostinci netoužil, chtěl jsem mít jenom klid, trochu času pro sebe, nic víc. A najednou se mám starat o tolik věcí.

ANTONÍN ALTMAN: O co se musíš starat?

JOSEF ALTMAN: No o co asi? O všechny ty lidi a o všechno, co chtějí.

ANTONÍN ALTMAN: O jaké lidi? Já tady žádné lidi nevidím.

JOSEF ALTMAN: Jo, nejsou tady, protože jsem se o ně přestal starat.

ANTONÍN ALTMAN: Tak vidíš! Sám to přiznáváš.

JOSEF ALTMAN: A proč bych to nepřiznal? Já vím, že se na tuhle práci nehodím. Klidně ti to tady hned teď přenechám.

ANTONÍN ALTMAN: Ne, to ne. Moje místo je jinde.

JOSEF ALTMAN: A moje místo je snad tady? Na téhle jedné židli a v téhle jedné místnosti?

Já bych taky chtěl být jinde. Jenže jsem byl v situaci, kdy mi nezbývalo nic jiného, než zůstat.  
ANTONÍN ALTMAN: A kde jinde bys asi tak byl?

JOSEF ALTMAN: Myslím, že když byl otec ještě naživu, tak jsem měl hodně možností.

ANTONÍN ALTMAN: Přesně tak – když byl otec ještě naživu... Tys mohl dělat úplně všechno, zato mě pořád do něčeho tlačil. Já jsem neměl všechnu tu volnost, kterou ti otec dával. A vidíš, nakonec jsi stejně zůstal trčet tady.

JOSEF ALTMAN: Ale já jsem tady být musel, protože tys pořád kdesi lítal.

ANTONÍN ALTMAN: Kde jsem lítal? To jako že jsem pracoval v jiném městě, protože jsem se nechtěl smířit s tím, co mi nabízeli tady?

JOSEF ALTMAN: No. Třeba.

ANTONÍN ALTMAN (*Vstane a jde k bratrovi.*): Potkal jsem v cizině hodně lidí, jako jsi ty... A schválně, jestli uhodneš, co je to za sortu?

JOSEF ALTMAN: To nevím a popravdě –

ANTONÍN ALTMAN: Žebráci! Jsou to žebráci!

JOSEF ALTMAN: No jo. Žebráci. Ti se mají stejně nejlíp. Nemusejí dělat vůbec nic a stejně se nějak užíví.

ANTONÍN ALTMAN (*Vezme z výčepního pultu Josefův klobouk. Nejprve si ho jen prohlíží a pak si jej na chvíli nasadí.*): Ano, to je přesně to jejich myšlení – nemuset nic dělat. Hlavně nemuset nic dělat! A když kolem nich projdeš bez povšimnutí, káravě se na tebe dívají. Jako by snad bylo občanskou povinností každého slušného člověka hodit jim do klobouku pětník. Co je ale hlavní – oni za nic nemůžou, oni jsou úplně bez viny, na tu dlažbu je přivedla smůla.

JOSEF ALTMAN: A ne snad?

ANTONÍN ALTMAN (*Vrátí klobouk na původní místo a začne procházet po hostinci.*): Každý si mohl vybrat a oni si vybrali tohle. Budou celé dny čekat a doufat, že jim někdo hodí do klobouku pětník. Ty ostatně děláš úplně to samé. Čekáš, až ti to tady jednou celé spadne na hlavu, a doufáš, že tě pak někdo z těch trosek vytáhne. (*Sáhne rukou na stěnu a znechuceně se zašklebí.*) Vytíráš tady vůbec někdy prach?

JOSEF ALTMAN: Na to se zeptej Marie.

ANTONÍN ALTMAN: A ta podlaha... Vždyť je to tady samá šmouha!

JOSEF ALTMAN: To není moje starost.

ANTONÍN ALTMAN (*Chodí kolem.*): A tam na stopě – to je plíseň?

JOSEF ALTMAN (*Pokrčí rameny.*): Co já vím? Asi jo.

ANTONÍN ALTMAN: A podívejme se. Tady je pavouk.

JOSEF ALTMAN (*Vyděšeně.*): Cože? Kde?

ANTONÍN ALTMAN: Klid. Jen žertuji.

JOSEF ALTMAN: Žádný tam není?

ANTONÍN ALTMAN: Nejí. Uklidni se.

JOSEF ALTMAN: S pavouky na mě nechod'. Víš, že je nenávidím.

ANTONÍN ALTMAN: Škoda, že nenávidíš taky nepořádek.

JOSEF ALTMAN: Moc vtipné.

ANTONÍN ALTMAN: Kdyby ti to tady otec neodkázal, co bys dělal, jak bys žil? To mi teda řekni.

JOSEF ALTMAN: Jak to mám vědět?

ANTONÍN ALTMAN: Já ti řeknu, jak bys žil. Skončil bys na ulici!

JOSEF ALTMAN (*Bez zájmu.*): A celé dny doufal, že mi někdo hodí do klobouku pětník.

*Odmlka.*

ANTONÍN ALTMAN (*Kroutí hlavou a s rukama v bok se rozhlíží po hostinci.*): To je hrůza, to je prostě hrůza, co se z tohoto místa stalo! Vždycky tady bývalo veselo, člověk se sem rád

vracel, ale teď to tady smrdí zatuchlinou. (*Obrátí se k Františkovi.*) Františku, schválně mi řekni, jak dlouho už tahle tragédie trvá?

FRANTIŠEK (*Přestane hrát a pokrčí rameny.*): To nevím. Pořád se to zhoršovalo, chodilo míň a míň lidí a i ti, co chodit nepřestali, pořád na něco nadávali. Dovolávali se starého pana Altmana.

ANTONÍN ALTMAN: Ano. Jistě. To je úplně normální reakce, když se něco starého nahradí něčím novým. Ale mě zajímá, co se dělo potom.

*František tázavě pohlédne na Josefa.*

JOSEF ALTMAN: No jenom řekni, co máš na srdci.

FRANTIŠEK: No... Lidi se prostě o ledačems doslechli.

ANTONÍN ALTMAN: O čem se doslechli?

FRANTIŠEK: No šuškal se, že Josef... šuškal se, že má něco se slečnou Marií.

JOSEF ALTMAN: Hehe. To je dobré.

FRANTIŠEK: Ty se tomu směješ, ale zákazníkům nepřipadalo moc vtipné, jak s ní v jednom kuse flirtuješ.

JOSEF ALTMAN: Já a flirtování? No to tak.

ANTONÍN ALTMAN (*K bratrovi.*): Je to pravda?

JOSEF ALTMAN: Co ti na to mám říct? Je to pěkná holka, no co.

ANTONÍN ALTMAN: Takže se ti líbí?

JOSEF ALTMAN: Co je to za otázku – komu by se nelíbila?

ANTONÍN ALTMAN: No budiž. Nemůžu jí v ničem bránit. Pokud touží po jiném muži, je to naprosto v pořádku. Ale nechápu, co na tom mohlo komu vadit. Marie je přece svobodná žena a Josef je svobodný muž.

FRANTIŠEK: To ano, ale... jak to říct... Sám asi víš, že tě tady ve vsi vždycky všichni měli rádi. Považovali tě za takového světáka a inteligentního člověka. Taky určitě tak nějak v tichosti doufali, že tuhle hospodu převezmeš po panu otci ty. Pokud jde o tebe a Marii, už asi sami sebe viděli pít a hodovat na vaší svatbě. Ale tys pak odjel, a když začala Marie pracovat tady, asi se nechtěli dívat, jak se kolem sebe motají s Josefem.

JOSEF ALTMAN: Jak se kolem sebe motáme... Panebože.

FRANTIŠEK: Josefe, ty si to asi neuvědomuješ, ale v takovém podnikání je dobré jméno možná to ze všeho nejdůležitější.

JOSEF ALTMAN: Aha. A já už jsem se začínal bát, že hostům nechutná pivo nebo něco takového.

FRANTIŠEK: To nemá cenu. Jako bych mluvil do zdi.

JOSEF ALTMAN: A co ve vsi říkají na tu vaši společnou vycházku? To nikomu nevadí?

*František i Antonín na něj překvapeně pohlédnou.*

JOSEF ALTMAN: No vzals ji přece jednou ven, ne? Kdoví, kam až jste šli a co všechno jste spolu dělali.

FRANTIŠEK: Ona ti to řekla?

JOSEF ALTMAN: A záleží na tom? Důležité přece je, co si o tom myslí ostatní. Nebo ne?

FRANTIŠEK: Já... já ale nevlastním hostinec!

ANTONÍN ALTMAN: Ona si s tebou vyšla?

FRANTIŠEK: Takhle bych to zrovna nenazval.

ANTONÍN ALTMAN: A jak bys to nazval?

FRANTIŠEK: Co já vím... Prostě jednou přišla k nám domů a začala po tobě tesknit. Nevěděl jsem, co mám dělat, nejsem na takové situace zrovna zvyklý. Tak jsem navrhl, že ji

vezmu někam pryč od lidí a zahraju jí pár písniček, aby přišla na jiné myšlenky. To je celé.

ANTONÍN ALTMAN: Měls v plánu mi o tom říct?

FRANTIŠEK: Nenapadlo mě, že je to až tak důležité.

ANTONÍN ALTMAN: Ať je v jedné věci jasno. Mně by nevadilo, kdyby sis s Marií něco začal. Oba jste na to měli a stále máte plné právo. Odjel jsem koneckonců právě proto, aby mohla svobodně rozhodnout o svém životě. Co mi ale vadí, že tady mého bratra o čemsi poučuješ, a přitom nemáš zameteno ani před vlastním prahem.

JOSEF ALTMAN (*Je celou situací pobaven.*): Mého bratra – óóó!

FRANTIŠEK: Ale co jsem udělal? Vždyť vůbec o nic nešlo.

ANTONÍN ALTMAN: Jak ti to teď můžu věřit?

JOSEF ALTMAN: No řekněte, nevypadá najednou ten můj flek tady na židli jako docela bezpečný místo? Svět je plnej nástrah, no jo, to není nic pro mě.

ANTONÍN ALTMAN (*Pohlédne na bratra a znovu na Františka.*): Plný nástrah, ano, ale především plný pokrytectví, jak vidím. A to jsem se musel dozvědět tady – doma.

FRANTIŠEK: To nemůžeš myslet vážně! Kvůli takové maličkosti –

ANTONÍN ALTMAN: To není maličkost. Já vím, žes ji svedl.

JOSEF ALTMAN: Ohoho!

FRANTIŠEK: Celé sis to přibarvil.

ANTONÍN ALTMAN: Nepřibarvil. Poznám to na tobě. A poznal jsem to také na ní, ale teď už mám jistotu. Nebo si myslíš, že jsem se v tom světě vůbec nic nenaučil?

FRANTIŠEK: Nevím, co ses tam naučil, ale toto je hrozný výmysl!

ANTONÍN ALTMAN (*Popochází po hostinci.*): Už chápu, odkud se vzala všechna ta zatuchlina. Už tomu rozumím. Nejsou to potraviny a pití, co se zkazilo. Prošlé jídlo se dá nahradit čerstvým, ale u lidí to tak snadno nejde, že?

FRANTIŠEK: Antoníne, já ti přísahám, že to není tak, jak si myslíš!

ANTONÍN ALTMAN: Hm. Tak ty mi dokonce přísaháš. A na svoji matku bys přísahat nechtěl?

FRANTIŠEK: Klidně budu přísahat i na svoji matku.

ANTONÍN ALTMAN: Tak v tom případě jsi na tom ještě hůř, než jsem si myslel. Kvůli jedné lži bys klidně prodal vlastní rodinu. Ale já jsem ti vlastně vděčný. Díky tobě vím, že jsem tady zbytečně. Nemůžu spravit něco, co se spravit nedá.

FRANTIŠEK: Co nemůžeš spravit?

ANTONÍN ALTMAN: Myšlení.

FRANTIŠEK: Jaké myšlení?

ANTONÍN ALTMAN: Zastaralé myšlení.

FRANTIŠEK: Zastaralé?

ANTONÍN ALTMAN: Je to tak. Budete si pořád dokola lhát do očí, a přitom si budete myslet, že z toho pro vás vzejde nějaká výhoda.

FRANTIŠEK: Já ti ale opravdu nelžu. Musíš mi věřit.

ANTONÍN ALTMAN: Lžeš mi, ale co je důležitější, žes pořád nepochopil tu podstatu.

FRANTIŠEK: Jakou podstatu?

ANTONÍN ALTMAN: Že ti nemíním klást žádný odpor. Pokud chceš s Marií být, nebudu ti stát v cestě.

FRANTIŠEK: Nechci s ní být!

ANTONÍN ALTMAN: Aha. Takže ses s ní jenom vyspal. To je ještě mnohem lepší. — Už chápu, že můj odjezd vám všem prospěl. Tomuto hostinci ne, ale vám ano. No nemějte strach, prospěju vám všem podruhé.

FRANTIŠEK: Můžeš to tady zase pozvednout!

ANTONÍN ALTMAN: Ale kdepak. Na to je moc pozdě. Tady už nepomůže vůbec nic – lepší pivo ani lepší hospodský.

JOSEF ALTMAN (*Rozesmátě.*): Lepšího hospodského bys jenom tak nenašel.

ANTONÍN ALTMAN: Ty už buď taky zticha! Kdybys měl čisté svědomí, takhle bys tady nejásal. Nejsi o nic lepší než on. Vlastně jsi úplně stejný, jen nedokážeš využívat příležitostí.

JOSEF ALTMAN: Jsi tak chytrý, bratříčku. Nemůžu se dočkat, co nám ještě povíš a do čeho nás zasvětiš.

ANTONÍN ALTMAN (*Spíš sám pro sebe.*): Myslel jsem, že svým odjezdem můžu i něco málo změnit a přimět pár lidí, aby si uvědomili, kým ve skutečnosti jsou. Ale ne. (*Jde k baru.*) Všem záleží akorát na tom, co je zrovna po ruce. Co se, takříkajíc namane. Za něčím si stát, něčemu věřit, to ne. (*Vezme bratrovi z ruky láhev a napije se z ní.*)

JOSEF ALTMAN: Nevím, jak ostatní, ale já ti tuhle pózu nevěřím. Nezapomínej, bratříčku, že jsem s tebou vyrůstal.

ANTONÍN ALTMAN: No a co? (*Znovu se napije.*)

JOSEF ALTMAN: Vždycky jsi chtěl ze všeho vytřískat pokud možno co nejvíc sám pro sebe. Nikomu jsi v ničem neustoupil. Jo, to já jo, to já jsem ustupoval, bylo mi všechno jedno, ale nikdy jsem nikoho nepodvedl. A možná i z toho důvodu se nedokážu starat o hostinec – protože co je takový hostinec jiného než podvod?

ANTONÍN ALTMAN: Jak podvod?

JOSEF ALTMAN: Nakupovat za pakatel a prodávat za čtyřnásobek? Šetřit na porcích? Nuceně se usmívat? To snad není podvod?

ANTONÍN ALTMAN: Ale takhle hospoda fungovat nemá!

JOSEF ALTMAN: Jo, nemá, ale funguje, protože jinak by se neuživila. A to mi věř. Všechno, cos viděl v těch tvých světových hostincích, byl akorát skvěle zamaskovaný podvod. Žádná láska k zákazníkovi, nebo co si myslíš, žes to tam viděl.

ANTONÍN ALTMAN: No dobře, ale co to má společného se mnou?

JOSEF ALTMAN: Hehe. To, cos nám tady dnes tak pěkně odprezentoval, nebylo nic jiného než skvěle zamaskovaný podvod.

FRANTIŠEK: Na tom možná něco bude...

JOSEF ALTMAN: Já ti řeknu, co si o tom myslím. Tys neodjel s úmyslem někam Marii posunout, dopřát jí svobodu a volnost, jak tady tvrdíš. Prostě se ti zachtělo vyrazit do světa a doufals, že ona na tebe zatím počká.

ANTONÍN ALTMAN: To snad ne, taková nehoráznost! Jak si vůbec můžeš dovolit obvinít mě z něčeho takového? Nemáš ani tušení, co všechno jsem zažil!

JOSEF ALTMAN: To je právě to, že nemám. Ale ty máš až moc dobrou představu o tom, co se mezitím dělo tady. No co asi? Vůbec nic. Je jednoduchý si sem teď přijít a všechny kritizovat za to, co dělali, když jsi byl pryč. Ale kdo z nás je v postavení, aby mohl kritizovat tebe? Hraješ si na velkého světáka, a přitom nepřišels ani na otcův pohřeb.

ANTONÍN ALTMAN: Měl jsem k tomu své důvody!

JOSEF ALTMAN: Jaké? Jaké důvody? To nedokážeš vysvětlit, ani kdyby ses měl rozkrájet. Protože žádné takové vysvětlení není.

ANTONÍN ALTMAN (*Chvíli nemůže najít slova.*): Nemůžu být prostě tady i tam. — Půjdu si sbalit věci. Ne, vlastně nemusím, ještě nemám ani vybaleno. (*Na odchodu.*)

FRANTIŠEK: Ale no tak! Neblázni, Antoníne.

*Zrovna ve chvíli, kdy Antonín odchází, vstoupí Marie. Oba se zarazí. Stojí proti sobě.*

MARIE (*K Antonínovi.*): Chtěla jsem tě znovu vidět.

FRANTIŠEK: Myslím, že půjdu.

*František projde kolem nich a opustí scénu.*

ANTONÍN ALTMAN: Je dobře, že jsi přišla.

MARIE: Něco se stalo?

ANTONÍN ALTMAN: Odjíždím. Tentokrát už nadobro. Víím, že jsi mi nezůstala věrná a navíc jsi mi o tom ještě lhala. Ale já nejsem tvůj soudce a soudit tě nebudu. Pokud chceš, pojed' se mnou, pokud ne –

MARIE: Cože? Ted'?

ANTONÍN ALTMAN: Ano. Ještě pořád můžeme stihnout večerní vlak.

MARIE: Tys věděl, že odejdeš...

ANTONÍN ALTMAN: Počítal jsem i s touto možností, ano.

MARIE: Tak proč ses teda vůbec vracel?

ANTONÍN ALTMAN: Ty se ptáš? Zcela pochopitelně jsem se vrátil kvůli tobě.

MARIE: A... a to mám ted' prostě všechno opustit? Tak jako kdysi ty?

ANTONÍN ALTMAN: Ano. Přesně jako já.

MARIE: A co moje matka? Nemůžu ji přece ted' opustit.

ANTONÍN ALTMAN: Pojede s námi.

MARIE: Cože? Vždyť je na smrt nemocná!

ANTONÍN ALTMAN: O smrti nemluv. Jistě to nebude tak hrozné. A i kdyby bylo, cesta jí jediné prospěje. Vezmeme ji do lázní a pak jí obstaráme prvotřídního doktora. Určitě máte stranou nějaké úspory. Ty se ted' budou hodit... A o zbytek já už se postarám.

MARIE: Já nevím. Je to tak narychlo...

ANTONÍN ALTMAN: Je to buď ted', nebo nikdy. Já už se sem nikdy nevrátím.

MARIE: Potřebuju si to promyslet.

ANTONÍN ALTMAN: Na přemýšlení budeš mít zbytek života.

MARIE: Když já opravdu nevím...

JOSEF ALTMAN: Nenechte se jím napálit, Maruško.

ANTONÍN ALTMAN (*Střelí po něm pohledem.*): Drž hubu!

JOSEF ALTMAN: Vidíte? Chce si vás odtáhnout a mít vás jenom pro sebe. Takhle si představujete svobodu?

MARIE: Co vy o tom můžete z té své židle vědět? A vůbec – dejte mi pokoj!

JOSEF ALTMAN: Možná víím víc, než si myslíte.

MARIE: Tomu bych se teda hodně divila.

JOSEF ALTMAN: Já jsem k vám byl alespoň upřímný.

MARIE: To ano, ale až když jsem vás k tomu dotlačila. Jinak byste mi pravdu nikdy neřekl.

ANTONÍN ALTMAN: Cože? Jakou pravdu?

MARIE (*K Josefovi.*): Víš co? Běž nám sbalit věci. Mně i matce. Máme pokoj nahoře. Pojedu! Pojedu! Ale hlavně rychle. Jestli budu čekat, určitě si to ještě rozmyslím.

ANTONÍN ALTMAN: Víš to jistě?

MARIE: Nevím. Běž.

### *Antonín odejde.*

JOSEF ALTMAN: Vy jste té jeho lži opravdu uvěřila?

MARIE: Nechápu, jak jsem tady mohla vydržet tak dlouho. A s vámi!

JOSEF ALTMAN: Co proti mně najednou máte?

MARIE: Podívejte se na sebe! On my nabízí život, co mi můžete nabídnout vy?

JOSEF ALTMAN: Nabízím vám jistotu, kterou s ním mít nikdy nebudete.

MARIE: Jakou jistotu? Že už se nikdy nepohnu z místa a zůstanu navěky trčet tady?

JOSEF ALTMAN: A co je na tom? Každý musí někam patřit.

MARIE: Ale já nechci nikam patřit, chci být svobodná!

JOSEF ALTMAN: Nechápu, jak jste mohla těm jeho nesmyslům uvěřit.

MARIE: Řeknu vám, že jsem ještě nikdy nebyla šťastnější. Konečně před sebou vidím nějakou budoucnost, nějaké vyhlídky. Nevím, co mě čeká, jistě, ale to je přece taky krásné. K čemu jsou člověku záruky, když ze života nic nemá? Já vám říkám, že teď pro mě konečně všechno začíná.

JOSEF ALTMAN: A tím jste si tak jistá?

MARIE: Nepotřebuju si tím být jistá. Stačí, když tomu věřím.

JOSEF ALTMAN: Aha. Věříte... Proč jste vlastně přišla? Neříkala jste, že už nepřijdete?

MARIE: Chtěla jsem vám říct, že už pro vás nebudu pracovat. Mohla jsem poslat oznámení, nebo jsem taky nemusela dělat vůbec nic, ale myslím si, že je slušnost říct něco takového člověku do očí.

JOSEF ALTMAN (*Pousměje se.*): Aha. Slušnost.

MARIE: Také je mi vás trochu líto.

JOSEF ALTMAN: To je pěkné.

MARIE: Myslete si o tom, co chcete. My dva už se v každém případě nikdy nevidíme.

JOSEF ALTMAN: Budu na vás myslet.

MARIE: To nedělejte. Proč byste měl myslet na něco, co už není?

JOSEF ALTMAN: A nespočívá právě v tom to vaše pokrokové myšlení – myslet na něco, co není tady a teď?

MARIE: Vůbec tomu nerozumíte.

JOSEF ALTMAN: Ano, to mi říkáte všichni.

*Vstoupí František. Rozhlédne se.*

JOSEF ALTMAN (*Ukáže hlavou na Františka.*): Tenhle ten mi to určitě taky bude říkat.

FRANTIŠEK: Omlouvám se. Neruším? Zapomněl jsem si tady kytaru.

MARIE (*K Františkovi. Ironicky.*): To bude určitě náhoda.

FRANTIŠEK: Kam odešel Antonín?

MARIE: Šel nám sbalit věci.

FRANTIŠEK: Takže on opravdu odjíždí? A vy s ním?

MARIE: Ano.

FRANTIŠEK: To... To přece... Myslel jsem, že... myslel jsem, že když vás opustil –

MARIE: Tak co?

FRANTIŠEK: Myslel jsem, že už ho nebudete chtít vidět.

MARIE: To by se vám hodilo, že?

FRANTIŠEK: Nemůžete přece jenom tak odejít!

MARIE: Tak mi řekněte jediný důvod, proč bych měla zůstat.

FRANTIŠEK: Zůstaňte... zůstaňte kvůli mně.

MARIE (*Směje se.*): Kvůli vám! No to je výborné. Vážně výborné. Prý kvůli vám!

FRANTIŠEK: Co je na tom směšného?

MARIE: Na to se mě snad ani neptejte.

FRANTIŠEK (*Snaží se na něco přijít.*): A co... A co vaše matka?

MARIE: Ta pojede s námi.

FRANTIŠEK: Cože? Je přece nemocná. Cesta jí může uškodit.

MARIE: Ne, naopak, prospěje jí. A potom ji vezmeme do lázní a k prvotřídnímu doktorovi. Moje matka nás ještě všechny přežije, to si pište.

FRANTIŠEK: Myslel jsem –

MARIE: Co jste myslel?

FRANTIŠEK: No přece... přece my dva –

MARIE: My dva?

FRANTIŠEK: No... Pro vás to opravdu nic neznamenal?

MARIE: A pro vás snad ano?

FRANTIŠEK: Nevím. Myslel jsem, že ano.

MARIE: Myslel jste?

FRANTIŠEK: Teď už vím určitě, že to pro mě něco znamenalo.

MARIE: Až teď?

FRANTIŠEK: Já... Nedovedu si představit, že už bych vás neměl znovu vidět.

MARIE (*Změní tón.*): Proč konečně nepřestaneš s tou komedií? Svedls mě, když jsem byla slabá a nemohla jsem se bránit. Dobře, stalo se. Nevyčítám ti to. Ale nemůžeš si přece myslet, že ti teď skočím do náruče.

FRANTIŠEK: Svedl jsem tě? Takhle to nazýváš? Přece jsme se... přece jsme se vídali.

MARIE: Ano, vídali jsme se. Ale já jsem ti vůbec nic neslibovala. — Víš co, asi bude lepší, když už půjdeš.

FRANTIŠEK: Takže tohle je tvoje poslední slovo?

MARIE: Vypadá to, že je to moje poslední slovo.

FRANTIŠEK (*Ostentativně.*): Tak to snad abych opravdu šel...

MARIE: To snad abys šel.

FRANTIŠEK: No dobře. Tak já teda jdu. (*Vzdaluje se.*) Já jdu.

MARIE: Nechtěl sis vzít kytaru?

FRANTIŠEK (*Zarazí se.*): Děkuji za připomenutí.

*František kvapně sebere kytaru. Před odchodem se zastaví, jako by chtěl ještě něco říct, ale nakonec zmizí ze scény bez dalších slov.*

MARIE (*Přichází k Josefovi.*): A vy běžte domů. Trochu si odpočiňte.

JOSEF ALTMAN (*Hlavu má skloněnou, v ruce drží láhev.*): Možná ještě někdo přijde.

MARIE: Už nikdo nepřijde. Sám to víte. (*S ostychem se dotkne jeho ramene.*)

JOSEF ALTMAN (*Lekne se.*): Co to děláte?

MARIE: Nechci, abyste se na mě zlobil.

JOSEF ALTMAN: Jste strašně falešná, Maruško, strašně falešná.

MARIE: Co prosím?

JOSEF ALTMAN: My žebráci máme čuch na lidi, jenže jsou nám lhostejní. Každý nás podceňuje a myslí si, že nic nevidíme. Ale my přitom vidíme všechno, úplně všechno.

MARIE (*Krouťí hlavou.*): Umřete sám.

JOSEF ALTMAN: To vy taky.

*Marie se opovržlivě dívá na Josefa. Pak razantně odejde. Hudba. Delší odmlka. Vráťí se Marie s Antonínem. Mají kufry. Položí je doprostřed jeviště. Začnou procházet po hostinci a zhasínají svíce, až zůstane svítit jen několik posledních. Chopí se kufrů a odejdou.*

*Konec druhého dějství. Přestávka.*

## TŘETÍ DĚJSTVÍ

*Josef sedí na barové židli a zírá do prázdna. Vypadá zhrouceně a opile. Hostinec působí potemněle. Po chvíli vstoupí Alena. Nejistě se rozhlíží.*

ALENA: Haló? Je tady někdo?

*Nikdo neodpovídá.*

ALENA: Haló?

JOSEF ALTMAN (*Nepřítomně.*): Co tady chcete?

ALENA (*Lekne se. Zpozoruje Josefa. Sundává si klobouk.*): Dobrý večer.

JOSEF ALTMAN (*Letmo na ni pohlédne.*): Spíš dobré ráno, ne?

ALENA: Aha, promiňte. Vy už nejspíš zavíráte...

JOSEF ALTMAN: No. Měl jsem to v plánu.

ALENA: Pokud vás moc zdržuji, stavím se zítra.

JOSEF ALTMAN: Nic už vám nenaliju.

ALENA: O to mi ani nejde.

JOSEF ALTMAN: Tak o co?

ALENA: Nebude vám vadit, když si sednu?

JOSEF ALTMAN: Pro mě za mě.

ALENA: Děkuji. Víím, že už je pozdě.

JOSEF ALTMAN: Já jsem na ranní opilce zvyklý.

ALENA (*Sedne si ke stolu.*): Pracujete tady sám?

JOSEF ALTMAN: Teď už ano.

ALENA: Něco se stalo?

JOSEF ALTMAN: No... Jestli stalo... Proč vás to vůbec zajímá?

ALENA: Jen se tak ptám.

JOSEF ALTMAN: Aha. Tak se radši neptejte.

ALENA: Promiňte. Nechtěla jsem... Možná bych opravdu měla radši jít. (*Chce vstát.*)

JOSEF ALTMAN: Já vás nevyhazuju.

ALENA: Ne?

JOSEF ALTMAN: Akorát se mi nechce mluvit o práci.

ALENA: Dobře. To chápu.

*Odmlka.*

ALENA (*V klíně má položený klobouk a krouží kolem něj prsty.*): Vííte, že mi připadáte povědomý? Párkrát jsem tady byla ještě... ještě když byl na vašem místě –

JOSEF ALTMAN: Můj otec.

ALENA: Ano. Ale to už bude hodně dávno. Rok, možná i dva.

JOSEF ALTMAN: Když to ještě patřilo otci, skoro jsem sem nechodil. Musela jste si mě všimnout náhodou. Vy nejste zdejší?

ALENA: Bydlím pár kilometrů za vesnicí. Ale měla jsem tady několik přátel, za kterými jsem občas jezdila.

JOSEF ALTMAN: Hm. Zvláštní, že si na vás vůbec nevzpomínám.

ALENA: Určitě přijdete každý den do styku s tolika lidmi, že vám všechny ty obličeje musejí splývat.

JOSEF ALTMAN: To teda jo. Někdy mám problém poznat i ten svůj.

ALENA (*Zasměje se. Vstane a začne se procházet po hostinci.*): Je tady taková tma.

JOSEF ALTMAN: Většina svíček už zhasla.

ALENA: Mám ráda tmu. (*Zhasne jednu svíčku a zarazí se.*) Nevadí vám –

JOSEF ALTMAN: Ne, jestli se vám chce, klidně pokračujte. Aspoň mi ušetříte práci.

ALENA (*Prochází mezi stoly.*): Tma... Nezdá se vám, že je v ní ukryto něco záhadného. Cosi z našich dětských strachů?

JOSEF ALTMAN: Nad tím jsem nepřemýšlel.

ALENA: Já si to ráda připomínám.

JOSEF ALTMAN: Co?

ALENA (*Vrací se ke stolu.*): Věci, kterých už se nebojím.

JOSEF ALTMAN: Jako třeba?

ALENA: Třeba tu tmu. Když jsem sama ve tmě a náhodou si vzpomenu na to, jak jsem se jí kdysi bála, uvědomím si, že jsem se změnila. Myslím, že můžu kontrolovat věci, o kterých jsem si dříve myslela, že je nikdy kontrolovat nebudu.

JOSEF ALTMAN: Jsou ale i takoví, co se tmy nepřestanou bát nikdy.

ALENA: Myslíte?

JOSEF ALTMAN: No. Já se třeba už od mala bojím pavouků a pořád ještě mě to nepřešlo.

ALENA (*Usměje se.*): Možná ještě není všem dnům konec. (*Změní tón.*) Ale abych přešla k tomu, proč jsem tady...

JOSEF ALTMAN: No?

ALENA: Bylo tady dnes hodně lidí?

JOSEF ALTMAN: Kde tady? Jako v hostinci?

ALENA: Ano.

JOSEF ALTMAN: Tak normálně.

ALENA: Opravdu?

JOSEF ALTMAN: Jo. Proč by ne?

ALENA: Doslechla jsem se, že v poslední době sem moc lidí nechodí.

JOSEF ALTMAN: Kdo to říkal?

ALENA: Znáte to... Tak různě.

JOSEF ALTMAN: Hm. To –

ALENA: Popravdě jsem doufala, že tady potkám vašeho bratra. Víím, že se vrátil do vsi.

JOSEF ALTMAN: Co? Vy ho znáte?

ALENA: Byl... byl tady dnes? Co jsem se doslechla, tak tady má teď nějakou dobu přebývat.

JOSEF ALTMAN: Kvůli čemu ho sháníte?

ALENA: To je dlouhá historie.

JOSEF ALTMAN: Dlouhá historie? Zas tak starý můj bratr snad není.

ALENA: To ne, ale historii má přesto bohatou. Možná byste se divil.

JOSEF ALTMAN: Já už se nedivím ničemu.

ALENA: No. Vlastně se vás to také týká.

JOSEF ALTMAN: Mě?

ALENA: Týká se to ve skutečnosti především vás.

JOSEF ALTMAN: Řekněte mi to rovnou – o co tady jde?

ALENA: S vaším bratrem máme jistý záměr.

JOSEF ALTMAN: Záměr jakého druhu?

ALENA: Podnikatelského druhu.

JOSEF ALTMAN: Aha.

ALENA (*Po krátké odmlce.*): Vás nic nenapadá?

JOSEF ALTMAN: Jako co?

ALENA: Víím, že tady dnes nikdo nebyl.

JOSEF ALTMAN: Jak nebyl?

ALENA: A včera také ne.

JOSEF ALTMAN: Včera tady náhodou lidi byli! Ještě teď mě bolí záda.

ALENA: Dnes tady ale nebyli.

JOSEF ALTMAN: I kdyby ne, tak co?

*Alena vytáhne nějaké papíry a ty položí na stůl.*

JOSEF ALTMAN: Co to je?

ALENA: Smlouva.

JOSEF ALTMAN: Smlouva?

ALENA: Tak. Smlouva – kterou dnes podepíšete. (*Posune smlouvu na okraj stolu.*)

JOSEF ALTMAN (*Nuceně se zasměje.*): Vy si neděláte srandu?

ALENA: S Antonínem zaplatíme všechny vaše dluhy. A vy vlastnictví hostince přepíšete na nás.

JOSEF ALTMAN: Co je to za... Jaké dluhy? Kdo vůbec jste?

ALENA: Vaše zachránkyně.

JOSEF ALTMAN: Aha.

ALENA: Nemusíte si přede mnou hrát na hlupáka. Vy se tak jenom tváříte, ale ve skutečnosti moc dobře víte, že brzy zbankrotujete.

JOSEF ALTMAN: To teda nevím. O tom mi něco řekněte.

ALENA: Už půl roku sem nikdo nechodí, proto si peníze na provoz musíte půjčovat.

JOSEF ALTMAN: Jak jste na to přišla? Žiju přece z otcova dědictví.

ALENA: Ale prosím vás. Úspory svého otce jste dávno vyčerpál a teď dlužíte, kam se podíváte.

JOSEF ALTMAN: Jak to –

ALENA: Jen svému kuchaři dlužíte už za tři výplaty.

JOSEF ALTMAN: Vždyť se věčně fláká – a dnes ani nepřišel.

ALENA: Na tom nezáleží. Já vám nabízím nový začátek.

JOSEF ALTMAN: Aha. No teď už chápu, proč bratr přijel.

ALENA: Přijel vám pomoci.

JOSEF ALTMAN: Jistě.

ALENA: Takže mi řekněte, kde teď je a můžeme to rovnou vyřídit.

JOSEF ALTMAN: No. S tím by mohl být trochu problém.

ALENA: Jaký problém?

JOSEF ALTMAN: No. Zkrátka...

ALENA: Co?

JOSEF ALTMAN: Hehe... Promiňte... No problém je v tom, že Antonín dnes večer zase odjel.

ALENA: Jak to myslíte, že odjel?

JOSEF ALTMAN: No myslím to tak, jak říkám. Odjel. S Marií.

ALENA: Cože? S jakou Marií?

JOSEF ALTMAN: Asi se s ní ožení nebo co.

ALENA: To přece není možné...

JOSEF ALTMAN: S tím ten váš podnikatelský záměr nepočítal?

ALENA: Buďte zticha! Mlčte! (*Sama pro sebe.*) Tak on odjel. Prostě normálně odjel? Ale ne, to přece není pravda! (*K Josefovi.*) Co to na mě hrajete? On by přece jenom tak neodjel. Tak dlouho jsme to všechno plánovali! Sehnala jsem spoustu peněz.

JOSEF ALTMAN: A co teď s nimi, že jo?

ALENA: Kdo je ta Marie?

JOSEF ALTMAN: Pracovala tady pro mě jako servírka.

ALENA: Takže on odjel s jakousi servírkou!

JOSEF ALTMAN: A co má být?

ALENA: Vždyť on mi slíbil, že budeme spolu! Že koupíme tenhle hostinec a už navždy budeme spolu.

JOSEF ALTMAN: Jo tak...

ALENA: Plánovali jsme společnou budoucnost. Všechno to tak skvěle naplánoval.

JOSEF ALTMAN: No jo. Můj bratr umí věru dobře plánovat.

ALENA: Ne, to neumí!

JOSEF ALTMAN: Ne?

ALENA: Jak mi to mohl udělat?

JOSEF ALTMAN: Popletl vám hlavu, no co? Určitě nejste první ani poslední.

ALENA: Nic nechápete!

JOSEF ALTMAN: A to mi vyhovuje.

ALENA: To dítě...

JOSEF ALTMAN: Jaké dítě?

ALENA: Jaké asi?

JOSEF ALTMAN: Co já vím?

ALENA: Moje dítě!

JOSEF ALTMAN: Vaše?

ALENA: Ano, moje!

JOSEF ALTMAN: Hm. Takže vy máte dítě?

ALENA: To vám přece říkám!

JOSEF ALTMAN: Aha. No. A co je s ním?

ALENA: Co byste řekl?

JOSEF ALTMAN (*Chvilí trvá, než mu to dojde.*): Jo takhle! Hehe. Kdo by to do bratříčka řekl?

ALENA: Vy blbče! Vůbec nic nechápete!

JOSEF ALTMAN: Já vím.

ALENA: Sedíte si tady a nic neděláte!

JOSEF ALTMAN: Ano. Přesně to dělám. (*Sáhne po láhvi.*) Já bych se teď napil, co říkáte? Dáte si?

ALENA: Jo, něco mi nalijte.

JOSEF ALTMAN: Mám tady –

ALENA: To je jedno co, prostě mi nalijte. (*Josef jí podá sklenku, ona ji hned vypije.*) Nechápu, jak jsem mohla uvěřit všem těm řečem. Nemyslete si, nejsem žádná husička, která se nechá opít rohlíkem.

JOSEF ALTMAN: To by mě ani ve snu nenapadlo. (*Pozvedne sklenici a zálibně si ji prohlédne.*) Tohle rozhodně není rohlík.

ALENA: Myslíte si, že jste mě převezl, co? Ale nedochází vám, že jsme vám mohli pomoci. Takhle se z vás stane žebrák. O všechno přijdete.

JOSEF ALTMAN: To mi bratr říkal taky.

ALENA: A věděl proč.

JOSEF ALTMAN: Tak se ze mě stane žebrák. No a co? Budu čekat s nataženou rukou a doufat, že mi někdo hodí do klobouku pětník.

ALENA: Já mluvím vážně.

JOSEF ALTMAN: To já taky.

ALENA: Nalijte mi ještě.

*Josef doplní její sklenici. Odmlka.*

ALENA: Stejně jsme to oba dopadli, že?  
JOSEF ALTMAN: No jo. Co naděláme.  
ALENA: Vám je to opravdu všechno jedno? Co bude s vámi, s hostincem?  
JOSEF ALTMAN: Já nevím. Prostě nad tím nepřemýšlím.  
ALENA: To já naopak přemýšlím až moc.  
JOSEF ALTMAN: Jo, všiml jsem si.  
ALENA: A k čemu mi to kdy bylo?  
JOSEF ALTMAN: Přijde mi, že každá žena až moc přemýšlí a většinou jí to k ničemu není.  
ALENA: A máme jinou možnost?  
JOSEF ALTMAN: To já nevím. Nakonec se pokaždé snažíte k něčemu přimknout.

*Odmlka. Znovu se napíjí.*

ALENA: Mám pro vás návrh.  
JOSEF ALTMAN: Co za návrh?  
ALENA: Vykoupím vaše dluhy a vy přepíšete hostinec na mě.  
JOSEF ALTMAN: Proč byste to dělala? Antonín přece odjel a nechal vás s dítětem samotnou.  
ALENA: To udělal a udělal by to klidně znovu. Ale o to teď nejde.  
JOSEF ALTMAN: Tak o co jde?  
ALENA: Vy tomu pořád nerozumíte? Myslím na budoucnost – myslím na svého syna.  
JOSEF ALTMAN: Ale co s tím mám já společného?  
ALENA: Můžeme si navzájem vyhovět.  
JOSEF ALTMAN: O tom dost pochybuju.  
ALENA: Připravila bych novou smlouvu.  
JOSEF ALTMAN: Ale co bych z toho měl?  
ALENA: Co byste z toho měl? Děláte si legraci? Mohl byste se znovu postavit na vlastní nohy. A klidně byste tady mohl dál pracovat.  
JOSEF ALTMAN: No to tak. Doteď jsem pracoval pro svého otce a teď bych měl pracovat pro vás? Pořád jenom pro někoho pracovat... Já nechci dělat nic, vůbec nic, rozumíte?  
ALENA: Ale tak se žít nedá. Pokud nebudete dělat nic, můžete jediné umřít.  
JOSEF ALTMAN: Tak umřu, no a co? Vy taky umřete. A že myslíte na budoucnost? Co to je ta vaše budoucnost? Já ani nevím, jak se jmenujete, a mám na vás přepsat hostinec?  
ALENA: Jmenuji se Alena a obávám se, že vám nic jiného nezbyvá.  
JOSEF ALTMAN: To se mýlíte. Můžu udělat ještě jednu věc. Víte jakou?  
ALENA: Jakou?  
JOSEF ALTMAN: To, že neudělám nic.  
ALENA: Jste blázen.  
JOSEF ALTMAN: Díky Bohu.  
ALENA (*Chvíli neví, co říct*): Takže vy to myslíte vážně?  
JOSEF ALTMAN: Rozhodně na vás nebudu nic prepisovat.  
ALENA (*Schovává smlouvu, obléká se, nasazuje si klobouk.*): Dobrá. Měl jste šanci. Dala jsem vám výbornou příležitost, ale není s vámi vůbec žádná řeč. Až vás jednou uvidím na ulici žebrat, nemyslete si, že vám něco hodím do klobouku.  
JOSEF ALTMAN: Nehodíte vy, hodí někdo jinej.  
ALENA: Aby se někdo našel.  
JOSEF ALTMAN: Zatím se pokaždé někdo našel.  
ALENA (*Melodramaticky.*): Tak. Na shledanou.  
JOSEF ALTMAN: Nashle.

*Alena odejde. Hudba. Josef chvíli bez hnutí zírá před sebe. Pak s obtížemi vstane a jde*

*zhasnout poslední svíce, které ještě hoří. Vezme z baru klobouk a prohlíží si ho. Naposledy se rozhlédne po prostoru prázdného hostince.*

JOSEF ALTMAN: Tak nashle.

*Nasadí si na hlavu klobouk a odchází.*

*Konec.*